

Fitxa 33

TREBALÚGER

DADES GEOGRÀFIQUES I FÍSQUES:

Municipi: es Migjorn Gran.

Altres topònims: no se'n coneixen.

Àrees urbanes associades: no n'hi ha.

Accés: a peu, pel Camí de Cavalls des de Cala Mitjana o bé des de Sant Tomàs.

Orientació de la platja: sud.

Superfície de la platja: 3.300 m².

Llargada de platja: 140 m.

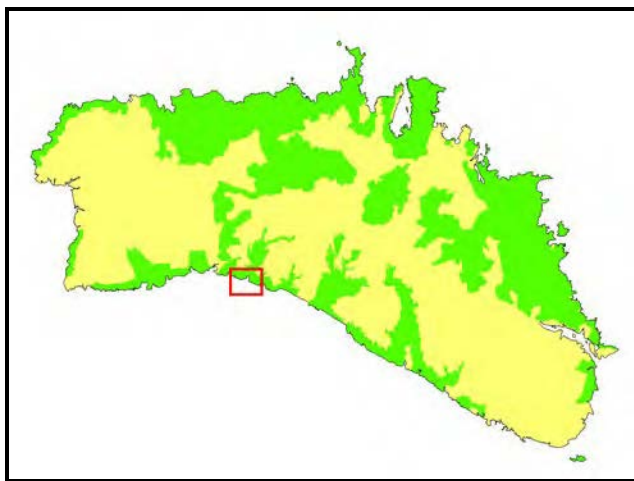
Amplada mitjana de la platja: 25 m.

Grau de freqüentació de la platja: mitjà, en plena temporada. Presenta elevats índexs de freqüentació de vaixells.

Geologia de l'entorn: plataforma carbonatada del Miocè superior, formada per calcàries blanques.

Composició del sediment: d'origen carbonatat orgànic (+90%), amb alta proporció de gra fi i color blanc.

Espai natural protegit: inclosa dins l'Àrea Natural d'Especial Interès Me-13 i a la Xarxa Natura 2000 (també la part marina).

SERVEIS DE PLATJA:

Classificació platges CIM: platja tipus C (natural sense accés rodar)

Distància a l'estacionament: 1.500 metres des de Cala Mitjana i uns 6 quilòmetres des de Sant Tomàs.

Servei de socorrisme: no n'hi ha.

Altres serveis: no n'hi ha.

ENTORN I PAISATGE

La platja de Trebalúger és un bon exemple de les típiques cales associades a barrancs ubicades al migjorn de l'illa formades per l'erosió hídrica dels torrents que han donat lloc a canalons encaixats. Aquesta platja no ha estat pràcticament modificada per la mà de l'home, ja que és lluny de zones urbanes i no hi ha camins rodats d'accés. Aquest fet ofereix una oportunitat gairebé única a l'illa de contemplar el paisatge natural que crea el sistema platja-duna associat a la desembocadura d'un torrent que duu aigua pràcticament tot l'any (vegeu foto adjacent). El sistema dunar, tot i ser de poca alçada, presenta una extensió considerable.

La platja és al fons d'una cala amb una llargària de 400 m, custodiada per penyals de marès blanc de més de 20 m d'alçada. Aquestes parets són la continuació dins la mar del barranc que arriba a la platja: el barranc de Trebalúger, un dels més importants de l'illa per llargada i profunditat, però sobretot per la persistència i el cabal del torrent que hi transcorre. El torrent arriba a la platja formant un gran meandre que alenteix l'aigua i crea una zona humida petita envoltada de canyars i camps de conreu darrere la platja (vegeu foto adjacent). Quan duu prou aigua, el torrent trenca la barra d'arena i surt a la mar per la banda de ponent, just entre la paret vertical de roca i l'arenal. La platja en si és llarga i ampla, tot i que una bona part de l'arena està coberta per la vegetació típica d'aquests ambients. Per la part de llevant, el límit entre el pinar i la platja no és clar, ja que l'arena remunta entremig dels arbres i s'enfila per un estret canaló. De fet, la cala està envoltada de verd per totes bandes, ja que damunt els penyals hi ha un pinar dens.

PLANTES I VEGETACIÓ

La vegetació d'aquesta cala destaca juntament amb d'altres de similars de l'illa per la riquesa d'espècies, gràcies, probablement, a la baixa pressió antròpica que ha tingut. El fet que només s'hi pugui arribar a peu o per la mar contribueix a la seva conservació.

A més de la bona representació d'espècies, també és notable la zonificació que segueixen les comunitats vegetals. A primera línia, quasi fins on arriben les ones, es poden veure durant l'estiu plantes anuals tolerants a la salinitat i que aprofiten la matèria orgànica que deixa la mar, com ara, restes de fulles de *Posidonia oceanica*. Aquestes són plantes amb un certa suculència com l'espinaadella (*Salsola kali*), el cent nusos de la mar (*Polygonum maritimum*), *Suaeda spicata* i a vegades també el guixó de platja (*Glaucium flavum*). Darrere d'elles apareixen el carc marí (*Eryngium maritimum*), el trèvol mascle (*Lotus cytisoides*), el lliri de platja (*Pancreatium maritimum*) i la campaneta de la mar (*Calystegia soldanella*), colonitzant les arenas encara més mòbils (vegeu foto de l'esquerra de la formació vegetal). Just uns pocs metres més enrere aquestes es mesclen amb el fenàs de platja (*Elymus farctus*), el borró (*Ammophila arenaria*) i la sempreviva (*Helichrysum stoechas*), que formen una comunitat que ocupa pràcticament tot el sistema dunar fins a arribar a la marina de pins que hi ha al fons.

Encara que no sigui pròpiament dels sistemes dunars també s'ha de mencionar la presència d'una gramínia que entapissa l'arena dels marges del torrent: *Paspalum vaginatum*, una espècie d'origen americà que es comporta com a invasora i desplaça la flora autòctona amb el seu creixement dens i vigorós (vegeu foto de la dreta).

ANIMALS

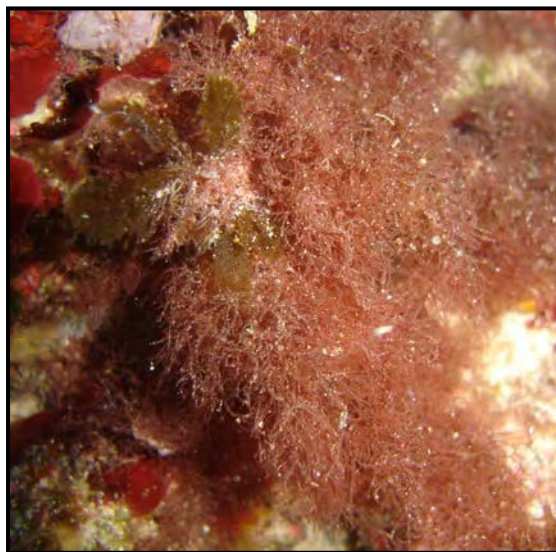
Gràcies a la presència del torrent, es forma una petita zona humida just darrere la platja. El canyissar i la resta de vegetació que creix a les seva riba dona aliment i resguard a algunes aus aquàtiques. Per exemple, és probable observar una au del grup dels ràl·lids: la polla d'aigua (*Gallinula chloropus*). Aquesta és una au aquàtica cosmopolita que ha colonitzat les zones humides de gairebé tot el món. Acostuma a nedar per les voreres entre la vegetació, on fa el niu. Té les potes llargues com les de les gallines i el tret que més la identifica és la placa frontal i el bec vermell intens amb la punta groga. Una altra au del grup dels ràl·lids comuna a les zones humides de l'illa és la fotja (*Fulica atra*), que es diferencia de l'anterior perquè té la placa frontal i el bec completament blancs. Les fotges acostumen a nedar més enmig de les llacunes però també nien entre la vegetació de la vorera. Una altra au molt comuna a les llacunes litorals és l'àneda collblau (*Anas platyrhynchos*), inconfusible gràcies al bec groc, el cap i coll verd-blau metal·litzat i el collar blanc i estret.

Altres ocells que es poden observar des de la platja són els coloms comuns (*Columba livia*), que fan niu als penya-segats marins i a l'interior de barrancs. No obstant això, les aus marines són els animals que més freqüentment es veuen des de platja. Dos representants comuns i abundants al llarg de la costa menorquina són la gavina camagroga (*Larus michahellis*) i el corb marí (*Phalacrocorax aristotelis*). Aquest darrer és de cos petit i esvelt i de plomatge negre amb tonalitats verdoses. Es corbs marins es poden veure volant arran de l'aigua amb el coll ben estirat i un

aleteig ràpid o bé reposant damunt les roques, sovint amb les ales ben esteses esperant que aquestes s'assequin per tornar a capbussar-se a la recerca de peix.

DINS LA MAR

El fons d'aquesta cala és arenós a la part més interna i amb posidònia a la part més externa. La posidònia forma una praderia que s'estén més enllà de la cala formant una franja contínua a tot el litoral sud de l'illa. Aquesta planta superior adaptada a la vida marina té unes arrels anomenades rizomes que creixen tant verticalment com horitzontalment i allotgen uns poblaments molt rics d'animals invertebrats i d'algues que viuen associats a la praderia. Aquests, però, estan amenaçats per una alga vermella invasora anomenada *Acrothamnion preissii* que colonitza aquests rizomes i en desplaça la fauna i la flora autòctona típica (vegeu foto adjacent). Les fulles de la posidònia també tenen uns poblaments tant d'animals com de vegetals que hi viuen a sobre (epífits). Tot això, juntament amb el fet que proporcionen refugi als alevins de diverses espècies de peixos, fa que les praderies de posidònia siguin ecosistemes d'una gran diversitat i d'un gran valor.

HISTÒRIA I SINGULARITATS

A la raconada est de la cala, hi ha un petit jaciment compost de les restes d'una construcció de l'època islàmica i de dues zones d'extracció de tapadores de sitjot. Les pedreres de tapadores de sitjot es reconeixen per les formes circulars excavades a la roca, ja que d'aquí, durant l'època talaiòtica, s'extreien peces circulars de fins a 55 cm de diàmetre que servien per tapar els sitjots (cavitats naturals o excavades a la roca que servien de magatzem d'aigua o aliment). Encara que també hi ha altres autors que defensen la teoria que les pedres extretes servien com a pedres de moldre manualment.

A la vora del camí que uneix la platja de cala Mitjana amb la de Trebalúger hi ha nombroses restes d'antics forns de calç, dels quals actualment només es reconeixen les restes de "la paret de s'olla", és a dir, d'una paret de còdols circular construïda uns metres per davall del nivell del sòl (vegeu foto adjacent). Els forns de calç eren fets de pedra i fang i al seu interior es feia una combustió de llenya per obtenir calç. Temps enrere la calç era un material molt necessari que tenia múltiples aplicacions: servia per emblanquinar, desinfectar, per ensulfatar les plantes contra les plagues i per a la construcció, per unir les pedres o per impermeabilitzar cisternes i safareigs. Per a

l'obtenció de la calç es necessitava una temperatura de més de 800 °C per tal que el carbonat càlcic de la roca s'alliberés de l'anhidrid carbònic i passés a òxid de calci, i això implicava un procés feixuc i llarg (el forn s'havia de mantenir encès de vuit a deu dies). El combustible s'obtenia del desbrossament del bosc i la roca calcària s'extreia de la zona amb pics i malls, per això els forns de calç són freqüents a les zones boscoses assentades damunt terreny calcari, on la roca és bastant superficial, com és el cas d'aquest tram de la costa sud menorquina.